

**Wymagania edukacyjne z historii w klasie 6 Szkoły Podstawowej im. Arkadego Fiedlera w Bytniu
rok szkolny 2026/2027**

Temat lekcji	Odniesienia do podstawy programowej	Wymagania na poszczególne oceny				
		dopuszczająca	dostateczna	dobra	bardzo dobra	celująca
I. Narodziny nowożytnego świata. Uczeń:						
1. Wielkie odkrycia geograficzne	- wyjaśnia przyczyny i ocenia wpływ odkryć geograficznych na życie społeczno- gospodarcze i kulturowe Europy oraz Nowego Świata (VIII.1) - umiejscawia w czasie i przestrzeni wyprawy Krzysztofa Kolumba, Vasco da Gamy, Ferdynanda Magellana (VIII.2)	- wskazuje rok odkrycia Ameryki i określa, w którym wieku doszło do tego wydarzenia, - wymienia Krzysztofa Kolumba jako odkrywcę Ameryki;	– wymienia nowości w technice żeglarskiej, które umożliwiły dalekomorskie wyprawy, – wskazuje lata pierwszej wyprawy dookoła Ziemi (1519–1522 r.) i określa, w którym wieku doszło do tego wydarzenia, – wskazuje Ferdynanda Magellana jako dowódcę wyprawy dookoła świata i przedstawia jej znaczenie;	– wymienia przyczyny wielkich odkryć geograficznych; – wskazuje na mapie trasy najważniejszych wypraw przełomu XV i XVI w. oraz wymienia ich dowódców (Krzysztof Kolumb, Ferdynand Magellan, Vasco da Gama, Bartłomiej Diaz), – wyjaśnia, dlaczego ludność tubylczą Ameryki nazwano Indianami;	– wyjaśnia przyczyny poszukiwania morskiej drogi do Indii;	- porównuje sposób podróżowania na przestrzeni wieków.
2. Skutki odkryć geograficznych	- wyjaśnia przyczyny i ocenia wpływ odkryć geograficznych na życie społeczno-gospodarcze i kulturowe Europy oraz Nowego Świata (VIII.1)	– wymienia nazwy rdzennych ludów Ameryki, – przy pomocy nauczyciela wyjaśnia terminy: Stary Świat, Nowy Świat,	– wyjaśnia terminy: cywilizacje prekolumbijskie, – wskazuje na mapie tereny zamieszkałe przez Majów, Azteków i Inków,	– tłumaczy przyczyny przewagi Europejczyków nad tubylczą ludnością Ameryki,	– przedstawia pozytywne i negatywne skutki wielkich odkryć geograficznych;	– przedstawia zmiany w życiu ludzi w wyniku odkryć geograficznych;

		– podaje przykłady towarów, które przewożono między Ameryką a Europą;	– wymienia dokonania rdzennych ludów Ameryki, – przedstawia po jednym pozytywnym i negatywnym skutku wielkich odkryć geograficznych, – wskazuje odkrycie Ameryki jako początek epoki nowożytnej;			
3. Renesans – narodziny nowej epoki	- rozpoznaje charakterystyczne cechy renesansu europejskiego (IX.1)	– zaznacza na osi czasu epokę renesansu, – wymienia Jana Gutenberga jako wynalazcę druku, – wskazuje Leonarda da Vinci jako człowieka renesansu i określa dwie–trzy dziedziny jego zainteresowań;	– podaje czas trwania epoki renesansu, – opisuje dokonania Leonarda da Vinci i uzasadnia słuszność twierdzenia, że był on człowiekiem renesansu;	– wyjaśnia termin: antyk, humanizm, – charakteryzuje epokę renesansu;	– wyjaśnia wpływ wynaleźenia druku na rozprzestrzenianie się idei renesansu, – przedstawia poglądy humanistów;	– wskazuje Erazma z Rotterdamu jako wybitnego humanistę i przedstawia jego poglądy;
4. Kultura renesansu w Europie	- rozpoznaje charakterystyczne cechy renesansu europejskiego (IX.1)	– wskazuje Włochy jako kolebkę renesansu, – wymienia Leonarda da Vinci i Michała Anioła jako wybitnych twórców	– wyjaśnia pojęcie: mecenat – wymienia wybitnych twórców epoki odrodzenia i podaje przykłady ich dzieł;	– charakteryzuje sztukę renesansową, wskazując główne motywy podejmowane przez twórców, – wyjaśnia pojęcie: fresk, podaje przykład	– opisuje styl renesansowy w architekturze;	– podaje przykłady najważniejszych zabytków architektury renesansu w Polsce.

1. Demokracja szlachecka	- charakteryzuje rozwój monarchii stanowej i uprawnień stanu szlacheckiego (do konstytucji nihil novi) (VII.5)	– wymienia zajęcia szlachty, – wskazuje na ilustracji postać szlachcica;	– wyjaśnia pojęcia: demokracja szlachecka, przywilej, pospolite ruszenie, – wymienia izby sejmu walnego, – przedstawia zróżnicowanie stanu szlacheckiego; – wyjaśnia funkcjonowanie zasady liberum veto	– przedstawia prawa i obowiązki szlachty, – wskazuje wpływ przywilejów szlacheckich na pozycję tego stanu, – zaznacza na osi czasu datę uchwalenia konstytucji Nihil novi, określa wiek, w którym doszło do tego wydarzenia, – przedstawia prawa otrzymane przez szlachtę na mocy konstytucji Nihil novi;	– przedstawia decyzje podejmowane na sejmie walnym – charakteryzuje rolę sejmików ziemskich i zakres ich uprawnień, – przedstawia skład izb sejmu walnego;	– wyjaśnia, w jaki sposób doszło do ukształtowania się demokracji szlacheckiej;
2. W folwarku szlacheckim	- opisuje model polskiego życia gospodarczego w XVI w. (IX.5)	– wyjaśnia pojęcie: folwark, dwór, – na podstawie ilustracji z podręcznika wymienia elementy wchodzące w skład folwarku szlacheckiego, – opisuje zajęcia chłopów i mieszczan;	– wyjaśnia terminy: spław wiślany, szkuta, spichlerz, – przedstawia gospodarczą działalność szlachty, – wskazuje na mapie Pomorze Gdańskie i najważniejsze porty położone nad Wisłą, – wymienia towary wywożone z Polski i sprowadzane do kraju;	– wymienia najważniejsze zabudowania folwarku i wskazuje ich funkcje, – wyjaśnia przyczyny i sposoby powiększania się majątków szlacheckich;	– wyjaśnia znaczenie odzyskania przez Polskę Pomorza Gdańskiego dla rozwoju gospodarki, – wymienia najważniejsze ustawy wymierzone przeciw chłopom i mieszczanom;	– wyjaśnia następstwa ożywienia gospodarczego;

3. W czasach ostatnich Jagiellonów	- wyjaśnia okoliczności powstania Prus Książęcych (IX.4)	– wymienia ostatnich władców z dynastii Jagiellonów: Zygmunta I Starego i Zygmunta Augusta – podaje i zaznacza na osi czasu datę hołdu pruskiego, określa wiek, w którym doszło do tego wydarzenia	– wskazuje na mapie Prusy Książęce, Prusy Królewskie, – opisuje zależność Prus Książęcych od Polski;	– przedstawia przyczyny wojny Polski z zakonem krzyżackim;	– przedstawia postanowienia hołdu pruskiego i jego skutki;	– opisuje korzyści i zagrożenia wynikające z postanowień hołdu pruskiego;
4. Odrodzenie na ziemiach polskich	- przedstawia największe osiągnięcia polskiego renesansu i reformacji; rozpoznaje obiekty sztuki renesansowej we własnym regionie (IX. 6)	– wymienia Mikołaja Kopernika jako twórcę teorii heliocentrycznej, – wskazuje Wawel jako przykład budowli renesansowej w Polsce;	– wymienia dwóch twórców literatury renesansowej w Polsce, – wyjaśnia przyczyny twórczości literackiej w języku polskim, – charakteryzuje odkrycie Mikołaja Kopernika, – poprawnie posługuje się terminem: włoszczyzna i wskazuje jego pochodzenie;	– wyjaśnia pojęcia: arras, krużganki, – uzasadnia tezę, że Mikołaj Kopernik był człowiekiem renesansu;	– przedstawia zasługi ostatnich Jagiellonów dla rozwoju renesansu – wyjaśnia, dlaczego XVI stulecie nazwano złotym wiekiem w historii Polski;	– opisuje wybraną budowlę renesansową w swoim regionie.
5. Rzeczpospolita Obojga Narodów	- przedstawia okoliczności zawarcia unii realnej między Polską a Litwą (1569 r.) i jej główne postanowienia (IX. 7)	– wskazuje na mapie Rzeczpospolitą Obojga Narodów – podaje i zaznacza na osi czasu datę podpisania unii lubelskiej, określa wiek, w którym	– wyjaśnia pojęcie: unia realna, – wyjaśnia nazwę Rzeczpospolita Obojga Narodów,	– przedstawia postanowienia unii lubelskiej, – charakteryzuje strukturę narodową i wyznaniową I Rzeczypospolitej;	– opisuje skutki utworzenia Rzeczypospolitej Obojga Narodów;	– wymienia korzyści i zagrożenia wynikające z utworzenia Rzeczypospolitej Obojga Narodów;

		doszło do tego wydarzenia;				
6. „Państwo bez stosów”	- charakteryzuje stosunki wyznaniowe i narodowościowe w Rzeczypospolitej (X.1) - wyjaśnia główne założenia konfederacji warszawskiej (X.2)	– poprawnie posługuje się terminem: tolerancja, – wymienia wyznania zamieszkujące Rzeczpospolitą Obojga Narodów;	– wskazuje cel podpisania konfederacji warszawskiej, – podaje i zaznacza na osi czasu datę podpisania konfederacji warszawskiej, określa wiek, w którym doszło do tego wydarzenia – wyjaśnia, co oznacza, że Polska była nazywana „państwem bez stosów”;	– przedstawia postanowienia konfederacji warszawskiej, – wskazuje na mapie Raków i Pińczów jako ważne ośrodki reformacji w Polsce;	– charakteryzuje strukturę wyznaniową i Rzeczypospolitej, – wyjaśnia, kim byli arianie i przedstawia zasady ich religii, – tłumaczy przyczyny niechęci szlachty polskiej wobec arian;	– omawia wkład innych wyznań w rozwój szkolnictwa i Rzeczypospolitej;
7. Pierwsza wolna elekcja	- wyjaśnia okoliczności uchwalenia artykułów henrykowskich i przedstawia zasady wolnej elekcji (X.3)	– wyjaśnia pojęcie: elekcja, – krótko opisuje, dlaczego polskich władców zaczęto wybierać drogą wolnej elekcji, – wskazuje Henryka Walezego jako pierwszego króla elekcyjnego;	– wyjaśnia pojęcie: wolna elekcja, – podaje i zaznacza na osi czasu datę pierwszej wolnej elekcji, – opisuje przebieg pierwszego bezkrólewia i wyjaśnia, kim był interrex;	– przedstawia zasady wyboru monarchy, – na podstawie obrazu Canaletta opisuje miejsce i przebieg wolnej elekcji;	– wymienia warunki, które musieli spełnić królowie elekcyjni, – wyjaśnia pojęcia: Artykuły henrykowskie, pacta conventa;	– wyjaśnia skutki wolnych elekcji.

Rozdział III. W obronie granic Rzeczypospolitej

1. Wojny z Rosją	- wyjaśnia główne przyczyny wojen Rzeczypospolitej z Rosją, Szwecją i Turcją (XI.1)	– wskazuje na mapie Inflanty i Carstwo Rosyjskie, – wymienia Stefana Batorego jako kolejnego po Henryku Walezym władcę Polski, – wyjaśnia pojęcie: hetman;	– opisuje, w jakim celu została utworzona piechota wybraniecka, – przedstawia, jak zakończyły się wojny o Inflanty prowadzone przez Stefana Batorego, – podaje i zaznacza na osi czasu datę bitwy pod Kłuszynem, określa wiek, w którym doszło do tego wydarzenia, – opowiada o znaczeniu bitwy pod Kłuszynem;	– przedstawia przyczyny najazdu Iwana Groźnego na Inflanty, – wyjaśnia pojęcia: dymitriada;	– wyjaśnia cel polskiej interwencji w Rosji, – podaje datę podpisania pokoju w Polanowie;	– ocenia politykę Zygmunta III wobec Rosji;
2. Początek wojen ze Szwecją	- wyjaśnia główne przyczyny wojen Rzeczypospolitej z Rosją, Szwecją i Turcją (XI.1)	– wymienia elementy uzbrojenia husarza i pokazuje je na ilustracji, – wskazuje na mapie Szwecję;	– wskazuje na mapie Kircholm i Pomorze Gdańskie, – podaje datę bitwy pod Kircholmem i nazwisko dowódcy polskich wojsk, – wyjaśnia, dlaczego przeniesiono stolicę z Krakowa do Warszawy;	– charakteryzuje przyczyny wojen polsko-szwedzkich w XVII w., – wskazuje na mapie Oliwę, – podaje datę bitwy pod Oliwą i wyjaśnia znaczenie tego starcia;	– wyjaśnia, dlaczego Zygmunt III Waza utracił tron Szwecji;	– tłumaczy, dlaczego Polska często nie wykorzystywała swoich sukcesów militarnych.

3. Powstanie Chmielnickiego	- wyjaśnia przyczyny, cele i następstwa powstania Bohdana Chmielnickiego na Ukrainie (XI.2)	– wskazuje Bohdana Chmielnickiego jako przywódcę powstania Kozaków na Ukrainie;	– wyjaśnia, kim byli Kozacy, – wskazuje na mapie Ukrainę, Zaporozie i Dzikie Pola – podaje i zaznacza na osi czasu datę wybuchu powstania kozackiego;	– wyjaśnia, kim byli Kozacy rejestrowi, – wskazuje na mapie najważniejsze bitwy powstania;	– przedstawia przyczyny wybuchu powstania na Ukrainie – wyjaśnia, dlaczego powstanie Chmielnickiego przerodziło się w wojnę polsko-rosyjską, – podaje i zaznacza na osi czasu datę ugody w Perejasławiu;	– przedstawia skutki powstania Chmielnickiego, – ocenia politykę szlachty wobec Kozaków;
4. Potop szwedzki	- omawia znaczenie potopu szwedzkiego (XI.3);	– wyjaśnia, dlaczego najazd Szwedów nazwano potopem,	– podaje i zaznacza na osi czasu daty potopu szwedzkiego oraz pokoju w Oliwie,	– wskazuje na mapie Lwów i Prusy Książęce, – charakteryzuje postępowanie Szwedów wobec ludności polskiej,	– wymienia przyczyny wojen polsko-szwedzkich, – wymienia postanowienia pokoju w Oliwie ;	– przedstawia skutki potopu szwedzkiego, – wskazuje zagrożenie płynące dla Rzeczypospolitej z powodu utraty lenna pruskiego;
5. Wojny z Turcją	- wyjaśnia główne przyczyny wojen Rzeczypospolitej z Rosją, Szwecją i Turcją (XI.1)	– podaje przyczyny wyprawy Jana III Sobieskiego pod Wiedeń;	– charakteryzuje postaci Jana III Sobieskiego i Kara Mustafy, – podaje i zaznacza na osi czasu daty bitwy pod Chocimiem oraz odsieczy wiedeńskiej,	– wyjaśnia pojęcia: wezyr, haracz, – podaje i zaznacza na osi czasu daty najazdu tureckiego i oblężenia Kamieńca Podolskiego, – wskazuje na mapie tereny, na których toczyła się wojna oraz miejsca najważniejszych wydarzeń,	– omawia przyczyny wojen polsko-tureckich w XVII w., – wymienia hetmanów Stanisława Żółkiewskiego i Jana Karola Chodkiewicza oraz bitwy z Turcją, w których dowodzili;	– przedstawia następstwa wojen polsko-tureckich w XVII w.;

			– wymienia skutki wojen z Turcją;			
6. Kryzys Rzeczypospolitej	- dokonuje oceny następstw politycznych, społecznych i gospodarczych wojen w XVII w. (XI.4)	– podaje XVII stulecie jako czas wielu konfliktów wojennych prowadzonych przez Rzeczpospolitą, – wskazuje na mapie państwa, z którymi Rzeczpospolita prowadziła wojny w XVII w.;	– wymienia skutki wojen toczonych przez Rzeczpospolitą w XVII w., w tym m.in. wyniszczenie kraju i straty terytorialne;	– wskazuje na mapie tereny utracone przez Rzeczpospolitą, – wymienia przyczyny uzależnienia Polski od obcych państw;	– wskazuje objawy kryzysu państwa, – podaje przyczyny i objawy kryzysu gospodarczego,	– wyjaśnia, dlaczego w Rzeczypospolitej coraz większą rolę zaczęli odgrywać magnaci.
7. Barok i sarmatyzm	- rozpoznaje charakterystyczne cechy kultury baroku, odwołując się do przykładów architektury i sztuki we własnym regionie (XI.5)	– opowiada o sposobach spędzania czasu wolnego przez szlachtę na przełomie XVII i XVIII w. – wskazuje pozytywne i negatywne cechy szlachty polskiej tego okresu – z ilustracji przedstawiających zabytki wybiera te,	– zaznacza na osi czasu epokę baroku, – wymienia dwie– trzy cechy charakterystyczne architektury barokowej, – wymienia najwybitniejsze dzieła sztuki barokowej w Polsce i Europie,	– charakteryzuje malarstwo i rzeźbę epoki baroku – charakteryzuje ideologię sarmatyzmu – opisuje strój sarmacki na podstawie ilustracji;	– wskazuje wpływ rosnącej pobożności na architekturę i sztukę epoki, – wskazuje następstwa bezkrytycznego stosunku szlachty do ustroju państwa;	– wyjaśnia, na czym polega związek kultury barokowej z ruchem kontrreformacyjnym;

		które zostały zbudowane w stylu barokowym,				
Rozdział IV. Od absolutyzmu do republiki						
1. Monarchia absolutna we Francji	- charakteryzuje ustrój monarchii absolutnej na przykładzie Francji Ludwika XIV i monarchii parlamentarnej na przykładzie Anglii (XII.1)	– krótko opisuje zakres władzy króla w monarchii absolutnej, – przywołuje postać Ludwika XIV jako władcy absolutnego;	– wyjaśnia pojęcie: monarchia absolutna, – wymienia uprawnienia monarchy absolutnego, – wyjaśnia, dlaczego Ludwika XIV określano mianem Króla Słońce, – opisuje życie w Wersalu w czasach Ludwika XIV;	– wyjaśnia pojęcia: manufaktura, cło, import, eksport, – wyjaśnia, dlaczego Francja była europejską potęgą, – przedstawia, w jaki sposób doszło do wzmocnienia władzy królewskiej we Francji,	– wyjaśnia pojęcie: hugenoci, – opisuje, jak zakończyły się wojny religijne we Francji, – omawia politykę gospodarczą ministra Colberta ;	– przedstawia działania kardynała Richelieu zmierzające do wzmocnienia pozycji monarchy;
2. Monarchia parlamentarna w Anglii	ustrój monarchii absolutnej na przykładzie Francji Ludwika XIV i monarchii parlamentarnej na przykładzie Anglii (XII.1)	– przy pomocy nauczyciela wyjaśnia termin: parlament – wskazuje Anglię jako kraj o ustroju monarchii parlamentarnej,	– wyjaśnia pojęcie: monarchia parlamentarna – wskazuje organy władzy w monarchii parlamentarnej, – wymienia i krótko charakteryzuje postaci Karola I Stuarta, Olivera Cromwella i Wilhelma Orańskiego,	– wyjaśnia przyczyny konfliktu Karola I z parlamentem – przedstawia Deklarację praw narodu angielskiego, – charakteryzuje ustrój monarchii parlamentarnej;	– przedstawia postać Olivera Cromwella i jego dokonania, – wskazuje 1689 r. jako czas ukształtowania się monarchii parlamentarnej w Anglii;	– porównuje ustrój monarchii parlamentarnej i monarchii absolutnej;

3. Oświecenie w Europie	- opisuje idee Oświecenia, podaje przykłady ich zastosowania w nauce, literaturze, architekturze i filozofii politycznej (XII.2)	– zaznacza na osi czasu epokę oświecenia, – podaje przykład dokonania naukowego lub technicznego epoki oświecenia, – z ilustracji przedstawiających zabytki wybiera te, które zostały zbudowane w stylu klasycystycznym;	– wymienia przykłady budowli klasycystycznych w Polsce i Europie, – charakteryzuje styl klasycystyczny – wymienia najważniejsze dokonania naukowe i techniczne epoki oświecenia;	– charakteryzuje ideologię oświecenia, – przedstawia postać Monteskiusza i wyjaśnia, na czym polegała opracowana przez niego koncepcja trójpodziału władzy;	– przedstawia postaci Woltera i Jana Jakuba Rousseau, – poprawnie posługuje się terminem: ateizm, – omawia koncepcję umowy społecznej, – przedstawia zasługi Denisa Diderota dla powstania Wielkiej encyklopedii francuskiej;	– wskazuje wpływ dokonań naukowych i technicznych na zmiany w życiu ludzi;
4. Nowe potęgi europejskie	- charakteryzuje reformy oświeceniowe na przykładzie wybranego państwa (XII.3)	– wymienia Marię Teresę, Józefa II, Piotra I i Fryderyka Wielkiego jako władców Austrii, Rosji i Prus, – wskazuje Rosję, Austrię i Prusę jako potęgi europejskie XVIII stulecia,	– podaje przykłady reform w monarchiach absolutyzmu oświeconego, – wskazuje wpływ ideologii oświecenia na reformy w krajach absolutyzmu oświeconego;	– wymienia reformy przeprowadzone w Rosji, Austrii i Prusach, – wyjaśnia, dlaczego monarchowie absolutyzmu oświeconego nazywali siebie „sługami ludu”,	– charakteryzuje reformy przeprowadzone w Rosji, Austrii i Prusach, – wyjaśnia wpływ reform na wzrost znaczenia tych państw;	– porównuje monarchię absolutną z monarchią absolutyzmu oświeconego;
5. Stany Zjednoczone Ameryki	- omawia przyczyny i następstwa amerykańskiej wojny o niepodległość i ocenia jej rezultaty uwzględniając realizację idei oświeceniowych (XIV.1)	– określa czas powstania Stanów Zjednoczonych, – wymienia Tadeusza Kościuszkę i Kazimierza Pułaskiego jako polskich bohaterów	– wyjaśnia termin: konstytucja, – wymienia strony konfliktu w wojnie o niepodległość Stanów, – podaje i zaznacza na osi czasu datę	– przedstawia przyczyny wybuchu wojny między kolonistami a rządem brytyjskim, – opisuje wydarzenie zwane bostońskim picciem herbaty,	– przedstawia najważniejsze etapy walki o niepodległość USA, – opisuje idee oświeceniowe zapisane w konstytucji USA;	– wymienia miejsca związane z udziałem Polaków w wojnie o niepodległość USA;

	- przedstawia wkład Polaków w walkę o niepodległość Stanów Zjednoczonych (XIV.2)	walki o niepodległość USA, – przywołuje postać Jerzego Waszyngtona jako pierwszego prezydenta USA;	uchwalenia konstytucji USA;	– podaje i zaznacza na osi czasu datę powstania Stanów Zjednoczonych, – charakteryzuje znaczenie Deklaracji niepodległości, – przedstawia udział Polaków w walce o niepodległość USA;		
Rozdział V. Upadek Rzeczypospolitej						
1. Rzeczpospolita pod rządami Wettinów	- charakteryzuje i ocenia sytuację wewnętrzną i międzynarodową Rzeczypospolitej w czasach saskich (XIII.1)	– wymienia Augusta II Mocnego i Augusta III Sasa jako monarchów sprawujących władzę w Polsce na początku XVIII w., – opisuje konsekwencje wyboru dwóch władców jednocześnie,	– wyjaśnia pojęcie: anarchia – wskazuje na mapie Saksonię – wymienia przyczyny anarchii w Polsce,	– wyjaśnia sens powiedzeń: <i>Od Sasa do Lasa i Za króla Sasa jedz, pij i popuszczaj pasa</i> , – przedstawia postać Stanisława Leszczyńskiego, – charakteryzuje projekty reform w I poł. XVIII w.,	– przedstawia genezę i postanowienia sejmu niemego, – podaje i zaznacza na osi czasu datę obrad sejmu niemego, – wyjaśnia przyczynę ingerencji Rosji w sprawy Polski, – opisuje pozytywne i negatywne skutki rządów Augusta III	– wskazuje reformy niezbędne dla wzmocnienia Rzeczypospolitej

2. Pierwszy rozbiór Polski	- podaje przykłady działań służących naprawie państwa za panowania Stanisława Augusta Poniatowskiego, w tym osiągnięcia Komisji Edukacji Narodowej (XVI.1) - umiejscawia w czasie I, II i III rozbiór Rzeczypospolitej i wskazuje na mapie zmiany terytorialne po każdym rozbiórze (XVII.1)	– podaje i zaznacza na osi czasu datę pierwszego rozbioru Polski – wymienia państwa, które dokonały pierwszego rozbioru Polski i wskazuje je na mapie – przywołuje postać Stanisława Augusta Poniatowskiego jako ostatniego króla Polski,	– charakteryzuje postać Stanisława Augusta Poniatowskiego, – wskazuje na mapie ziemie utracone przez Polskę podczas pierwszego rozbioru, – przedstawia przyczyny pierwszego rozbioru Polski;	– wymienia reformy Stanisława Augusta w celu naprawy oświaty i gospodarki w II poł. XVIII w., – wskazuje następstwa konfederacji barskiej,	– wyjaśnia pojęcie: prawa kardynalne – przedstawia cel walki konfederatów barskich, – opowiada o przebiegu i decyzjach sejmu rozbiorowego;	– przedstawia przyczyny zawiązania konfederacji barskiej;
3. Kultura polskiego oświecenia	- podaje przykłady działań służących naprawie państwa za panowania Stanisława Augusta Poniatowskiego, w tym osiągnięcia Komisji Edukacji Narodowej (XVI.1) - rozpoznaje charakterystyczne cechy polskiego oświecenia i charakteryzuje przykłady sztuki okresu klasycyzmu z uwzględnieniem własnego regionu (XVI.5)	– wskazuje Stanisława Augusta jako oświeceniowego mecenasa sztuki, – podaje przykład zasług ostatniego króla dla rozwoju kultury polskiej;	– wyjaśnia pojęcie: obiady czwartkowe, – przedstawia przyczyny powołania Komisji Edukacji Narodowej, – wskazuje cel wychowania i edukacji młodzieży w XVIII w. – podaje przykłady budowli klasycystycznych,	– charakteryzuje architekturę i sztukę klasycystyczną, – charakteryzuje twórczość Ignacego Krasickiego, – przedstawia zadania Teatru Narodowego i czasopisma „Monitor”, – omawia zmiany wprowadzone w polskim szkolnictwie przez KEN;	– wymienia pisarzy politycznych II poł. XVIII w. oraz ich propozycje reform – przedstawia zasługi Stanisława Augusta dla rozwoju kultury i sztuki oświecenia, – wymienia malarzy tworzących w Polsce;	– podaje przykłady budowli klasycystycznych w swoim regionie;

4. Sejm Wielki i Konstytucja 3 Maja	- umiejscawia w czasie obrady Sejmu Wielkiego oraz uchwalenie Konstytucji 3 maja (XVI.2) - wymienia reformy Sejmu Wielkiego oraz najważniejsze postanowienia Konstytucji 3 maja (XVI.3) - przedstawia okoliczności zawiązania konfederacji targowickiej i wyjaśnia jej znaczenie (XVI.4) - umiejscawia w czasie I, II i III rozbiór Rzeczypospolitej i wskazuje na mapie zmiany terytorialne po każdym rozbiórze (XVII.1)	– podaje i zaznacza na osi czasu datę uchwalenia Konstytucji 3 maja – wymienia państwa, które dokonały drugiego rozbioru Polski,	– podaje i zaznacza na osi czasu daty obrad Sejmu Wielkiego i drugiego rozbioru, – wymienia najważniejsze reformy Sejmu Czteroletniego, – wymienia najważniejsze postanowienia Konstytucji 3 maja – wskazuje na mapie ziemie utracone przez Polskę podczas drugiego rozbioru;	– opisuje sytuację w Polsce po pierwszym rozbiórze, – podaje cel obrad Sejmu Wielkiego, – przedstawia okoliczności zawiązania konfederacji targowickiej i podaje jej datę, – wskazuje na mapie Targowicę, Dubienkę i Zieleńce;	– opisuje najważniejsze reformy Sejmu Czteroletniego, – opisuje przebieg wojny polsko-rosyjskiej, – przedstawia postanowienia sejmu w Grodnie;	– przedstawia genezę ustanowienia Orderu Virtuti Militari;

5. Powstanie kościuszkowskie i trzeci rozbiór Polski	- umiejscawia w czasie I, II i III rozbiór Rzeczypospolitej i wskazuje na mapie zmiany terytorialne po każdym rozbiorze (XVII.1) - przedstawia przyczyny i skutki powstania kościuszkowskiego (XVII.2) - rozróżnia przyczyny wewnętrzne i zewnętrzne upadku Rzeczypospolitej (XVII.3)	– wyjaśnia pojęcia: naczelnik, kosynierzy, zaborcy – wskazuje Tadeusza Kościuszkę jako naczelnika powstania – wymienia państwa, które dokonały trzeciego rozbioru Polski,	– charakteryzuje postać Tadeusza Kościuszki – podaje i zaznacza na osi czasu daty insurekcji kościuszkowskiej oraz trzeciego rozbioru Polski, – wymienia przyczyny wybuchu i upadku powstania kościuszkowskiego, – wskazuje na mapie tereny utracone przez Polskę podczas trzeciego rozbioru,	– opowiada o bitwie pod Racławicami i przedstawia jej znaczenie, – wyjaśnia, dlaczego Kościuszko zdecydował się wydać Uniwersał połaniecki, – wskazuje następstwa upadku powstania kościuszkowskiego,	– przedstawia zapisy Uniwersału połanieckiego – opisuje przebieg powstania kościuszkowskiego;	– wymienia najważniejsze przyczyny upadku Rzeczypospolitej w XVIII w.
Rozdział VI. Rewolucja francuska i okres napoleoński						
1. Rewolucja francuska	- omawia główne przyczyny wielkiej rewolucji francuskiej i ocenia jej rezultaty, uwzględniając realizację idei oświeceniowych (XV.1)	– wyjaśnia pojęcia, rewolucja, Bastylia – podaje wydarzenie, które rozpoczęło rewolucję francuską,	– wyjaśnia terminy: burżuazja, Stany Generalne – wymienia i charakteryzuje stany społeczne we Francji – podaje i zaznacza na osi czasu datę wybuchu rewolucji burżuazyjnej we Francji – charakteryzuje postać Ludwika XVI	– przedstawia przyczyny wybuchu rewolucji burżuazyjnej, – wyjaśnia zadania Konstytuanty – przedstawia najważniejsze zapisy Deklaracji praw człowieka i obywatela	– przedstawia sytuację we Francji przez wybuchem rewolucji, – podaje datę uchwalenia konstytucji francuskiej, – charakteryzuje ustrój Francji po wprowadzeniu konstytucji	– wyjaśnia ponadczasowe znaczenie Deklaracji praw człowieka i obywatela

2. Republika Francuska	- omawia główne przyczyny wielkiej rewolucji francuskiej i ocenia jej rezultaty, uwzględniając realizację idei oświeceniowych (XV.1)	– przedstawia okoliczności stracenia Ludwika XVI,	– przedstawia przyczyny obalenia władzy Ludwika XVI, – charakteryzuje postać Maksymiliana Robespierre’a, – wskazuje na mapie państwa, z którymi walczyła rewolucyjna Francja	– wyjaśnia, dlaczego rządy jakobinów nazwano Wielkim Terrorem, – przedstawia, w jaki sposób jakobinów odsunięto od władzy, – charakteryzuje rządy dyktatoratu,	– przedstawia skutki rządów jakobinów, – wyjaśnia przyczyny upadku rządów jakobinów;	– ocenia terror jako narzędzie walki politycznej;
3. Epoka Napoleona Bonapartego	- charakteryzuje przemiany polityczno-ustrojowe i społeczno-gospodarcze w Europie w okresie napoleońskim (XVIII.1)	– charakteryzuje krótko postać Napoleona Bonapartego jako cesarza Francuzów i wybitnego dowódcę – określa I poł. XIX w. jako epokę napoleońską,	– wskazuje na mapie państwa, z którymi toczyła wojny napoleońska Francja, – podaje datę decydującej bitwy pod Austerlitz i wskazuje tę miejscowość na mapie, – wyjaśnia pojęcie: zamach stanu – przedstawia okoliczności przejścia władzy przez Napoleona	– wyjaśnia pojęcie: blokada kontynentalna – wyjaśnia przyczyny wprowadzenia blokady kontynentalnej przeciw Anglii. – charakteryzuje Kodeks Napoleona i podaje datę jego uchwalenia, – wymienia reformy wprowadzone przez Napoleona,	– podaje datę koronacji cesarskiej Napoleona – wyjaśnia, dlaczego Napoleon koronował się na cesarza Francuzów;	– podaje datę pokoju w Tylicy i przedstawia jego postanowienia;
4. Upadek Napoleona	- charakteryzuje przemiany polityczno-ustrojowe i społeczno-gospodarcze w Europie w okresie napoleońskim (XVIII.1)	– wyjaśnia pojęcie: Wielka Armia, – opisuje, jak zakończyła się wyprawa Napoleona na Rosję	– przedstawia przyczyny wyprawy Napoleona na Rosję – opisuje, w jakich warunkach atmosferycznych wycofywała się Wielka Armia	– wyjaśnia pojęcia: taktyka spalanej ziemi, abdykacja – opisuje skutki wyprawy Napoleona na Rosję – podaje datę bitwy pod Lipskiem	– podaje datę bitwy pod Borodino – omawia, jak przebiegał odwrót Wielkiej Armii	– przedstawia przyczyny klęski Napoleona;

			– wyjaśnia, dlaczego bitwa pod Lipskiem została nazwana „bitwą narodów”	– przedstawia skutki klęski Napoleona pod Lipskiem		
5. Legiony Polskie we Włoszech	- ocenia postawy Polaków wobec Napoleona i stosunek Napoleona do sprawy polskiej (XVIII.2)	– wyjaśnia, kim byli Jan Henryk Dąbrowski i Józef Wybicki – podaje nazwę hymnu Polski i wskazuje jego związek z Legionami Polskimi we Włoszech,	– wyjaśnia pojęcia: legiony, emigracja – podaje i zaznacza na osi czasu datę utworzenia Legionów Polskich we Włoszech, – przedstawia cel utworzenia Legionów Polskich,	– wyjaśnia, dlaczego Polacy wiązali nadzieję na niepodległość z Napoleonem, – opisuje udział legionistów w wojnach napoleońskich, – przedstawia powody wystąpienia legionistów na San Domingo,	– opisuje położenie ludności polskiej po utracie niepodległości,	– wyjaśnia, dlaczego Legiony były szkołą patriotyzmu i demokracji;
6. Księstwo Warszawskie	- ocenia postawy Polaków wobec Napoleona i stosunek Napoleona do sprawy polskiej (XVIII.2)	– wskazuje na mapie Księstwo Warszawskie, – podaje przyczyny likwidacji Księstwa Warszawskiego,	– przedstawia okoliczności utworzenia Księstwa Warszawskiego, – podaje i zaznacza na osi czasu daty utworzenia i likwidacji Księstwa Warszawskiego	– charakteryzuje postać księcia Józefa Poniatowskiego – przedstawia okoliczności powiększenia terytorium Księstwa Warszawskiego,	– omawia zapisy konstytucji Księstwa Warszawskiego,	– wymienia bitwy stoczone przez napoleońską Francję z udziałem Polaków;

**Dostosowanie wymagań edukacyjnych do uczniów ze specjalnymi potrzebami edukacyjnymi
(w szczególności uczniów słabowidzących i słabosłyszących)**

Rozpoznawanie poziomu i postępów ucznia w opanowaniu wymagań edukacyjnych odbywać się będzie poprzez:

- stosowanie powiększonej czcionki na kartach pracy, sprawdzianach i innych formach pisemnych,
- wydłużenie czasu na pracę z tekstem czy obrazem,
- umożliwienie wychodzenia z ławki w celu zbliżenia się do prezentowanych rysunków, schematów, obiektów itp.
- uproszczone karty pracy/kartkówki/sprawdziany – zadania z lukami, do uzupełnienia, w formie testów wyboru, z rozwiązaniem przykładem,
- rozbijanie zadań na mniejsze, bardziej przystępne etapy,
- zapewnienie uczniowi pomocy w analizie tekstów źródłowych, np. poprzez wspólne czytanie, podkreślanie kluczowych informacji, wyjaśnianie trudnych pojęć,
- udzielanie prostych, konkretnych i jednoznacznych instrukcji,
- zachęcanie do tworzenia notatek wizualnych (np. map myśli) jako sposobu na organizowanie i zapamiętywanie informacji.

Formy i metody pracy na lekcji:

- wprowadzenie stałych elementów na początku i na końcu lekcji (np. powtórzenie najważniejszych punktów),
- wykorzystanie metod aktywizujących, takich jak gry edukacyjne, narzędzia TIK,
- stosowanie pracy w parach lub małych grupach, gdzie uczeń może skonsultować swoje wątpliwości z rówieśnikami.

Olga Kaczmarek